

ژورناليسم راديوئى

Radio- Journalismus

(Ein Handbuch fuer Ausbildung und Praxis im Hoerfunk)

Walther Von La Roche & Axel Bucholz

والتر فن لاروش، آكسل بوخهولتز

مترجم:

دکتر محمد اخگرى

www.ketab.ir

انتشارات دانشکده صدا و سيما

La Roche, Walther Von.

لاروش، والتر فن، ۱۹۳۶-م.

ژورنالیزم رادیویی: کتابی برای آموزش و کار در رادیو/ والتر فن لاروش،
آکسل بوخهولتز؛ برگردان محمد اخگری.

تهران: دانشکده صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۸۷

چاپ اول: ۱۳۸۷ ۶۵۰۰۰ ریال

چاپ دوم: ۱۳۸۹ ۱۰۰۰۰۰ ریال ISBN: 978-964-8857-03-0

۵۰۲، صص: مصور، جدول.

عنوان اصلی: Radio-Journalismus: Ein Handbuch fuer Ausbildung und Praxis im

Hoerfunk, 2000

بوخهولتز، آکسل

خبرنگاری رادیو.

اخگری، محمد، ۱۳۵۱-، مترجم. سیاوش، پیریایی، ۱۳۴۲- ویراستار.

دانشکده صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران.

۱۳۸۷، آخ/ PNEVAL

۱۱۳۹۱۳۸

کتابخانه ملی ایران

۰۷۰/۱۹۴

انتشارات دانشکده صدا و سیما

ژورنالیزم رادیویی

Radio-Journalismus

(Ein Handbuch fuer Ausbildung und Praxis im Hoerfunk)

Walther Von La Roche & Axel Bucholz

والتر فن لاروش، آکسل بوخهولتز

مترجم: دکتر محمد اخگری

ویراستار: سیاوش پیریایی

طراح جلد: احمد سفلائی

صفحه آرا: ویدا صالحی

ناظر امور فنی: هوشنگ شیرالی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: سروش

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه

چاپ دوم: ۱۳۸۹

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۸۵۷-۰۳-۰

کلیه حقوق این اثر متعلق به دانشکده صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

تهران- خیابان ولی عصر (عج)، ابتدای بزرگراه نیاپش- دانشکده صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران.

معاونت پژوهشی ۲۲۰۱۴۶۵۲ - انتشارات الفان و دورنگار ۲۲۶۵۲۴۴۴ - فروشگاه ۲۲۱۶۸۶۲۰

www.iribu.ir

فهرست مطالب

یادداشت مترجم
پیشگفتار نویسنده
مقدمه

فصل اول

راه‌های ورود به رادیو

- چگونه می‌توان ژورنالیست رادیویی شد ۳
گستره رادیو ۹
فرستنده و مشاغل ۲۴

فصل دوم

زبان و گفتار

- نوشتن برای شنیدن ۳۵
متن ۵۱
گویندگی متن ۵۶
گویندگی آزاد ۶۱
اجرا ۶۸
معرفی موسیقی توسط مجری ۹۷

فصل سوم

بخش‌های برنامه‌ای

- نظرسنجی ۱۰۳
گفتار کوتاه (تولیدی در قالب صدای شاهد) ۱۱۲
صدای شاهد، صدای محیط، افکت ۱۱۷
گزارش با صدای شاهد/برنامه ساخته شده ۱۳۰
گزارش فرهنگی ۱۴۸
ارسال گزارش از دفاتر خبری خارج از کشور ۱۵۲
تصویر شنیداری کوتاه ۱۵۵
پیوند دادن صدای شاهد ۱۵۹
تفسیر ۱۶۲
حاشیه و یادداشت ۱۶۴

۱۶۶	کمیدی و کمیک
۱۷۴	مصاحبه
۱۹۲	مصاحبه تلفنی
۱۹۶	استراتژی متقابل طرف مصاحبه
۱۹۸	گزارش
۲۱۱	نمونه ای از گزارش
۲۱۵	گزارش ورزشی

فصل چهارم

برنامه های آماده برای پخش

۲۲۵	اخبار
۲۴۱	اجرای اخبار
۲۴۷	چشم انداز
۲۵۰	مجله رادیویی
۲۵۸	تصویر شنیداری
۲۶۳	برنامه مستند
۲۶۷	بحث و گفت و گو / گفت و گو با شنوندگان
۲۷۵	مسابقات رادیویی
۲۷۹	فعالیت های همگانی رادیویی

فصل پنجم

گروه های رادیویی

۲۹۱	سیک های برنامه های همراه
۲۹۹	اشکال مختلف برنامه های متمرکز
۳۰۵	موسیقی در رادیو های همراه
۳۰۹	تدوین برنامه های موسیقی با رایانه
۳۱۴	عناصر بسته بندی برنامه
۳۲۳	رادیو به عنوان کالای نشان دار
۳۳۲	تبلیغ و معرفی جایگاه رادیو
۳۳۸	ارزیابی شخصی مجری پس از پخش
۳۳۹	آرشیو بزرگ
۳۴۴	آرشیوهای کوچکتر
۳۴۵	تبادل برنامه ها
۳۴۸	فروش برنامه ها

۳۵۱	رادیو در اینترنت
۳۶۸	تحقیق رسانه‌ای برای رادیو

فصل ششم

تهیه برنامه ها و فنون

۳۸۳	ضبط صحیح با میکروفن و ضبط صوت
۳۹۲	قواعدی برای برش / ویرایش
۳۹۶	ویرایش دیجیتال
۴۰۴	تهیه برنامه در کارگاه شخصی
۴۰۹	استودیوی تولید
۴۱۲	پخش برنامه ها
۴۲۲	برنامه چگونه به پوستنده می آیند
۴۲۹	محل کار در واحد سیار

فصل هفتم

کار کردن در رادیو

۴۳۷	آزاد یا پوسته
۴۵۰	حقوق تبلیغات رادیویی
۴۵۴	تمرین عملی برای تبلیغات رادیویی
۴۵۸	زبان تخصصی

فصل هشتم

آموزش و ادامه تحصیل

۴۶۳	تحصیل در آ. ار. د.
۴۶۶	تحصیل در رادیوهای آزاد
۴۶۷	آماده شدن برای کار عملی و حضور مستمع آزاد
۴۷۱	دوره های رادیویی
۴۷۶	آموزش در اتریش
۴۷۷	تحصیل در سوئیس
۴۷۹	آموزش تکمیلی در آ. ار. د.
۴۸۳	آموزش تکمیلی در رادیوهای خصوصی / آزاد
۴۸۴	ادامه تحصیل در اتریش
۴۸۶	آموزش تکمیلی در سوئیس
۴۸۸	معرفی مجله های تخصصی در زمینه رادیو و سرویس های اطلاع رسانی
۴۷۱	نشانی
۴۹۲	نویسندگان
۴۹۵	حقوق رسانه ای
۵۰۱	گردآورندگان و ناشران

کتاب ژورنالیسم رادیویی اگرچه ممکن است در نگاه اول ساده به نظر آید و یا برخی از بخش ها و روش های آن برای کسی که سال ها در رادیو فعالیت نموده است، تکراری بنماید؛ اما به راستی کتابی است سرشار از اطلاعات تازه و نو که البته روشی عملی را در تعلیم فنون رادیویی مد نظر دارد. بخش بندی کتاب به گونه ای است که گام به گام دانشجو را با خود همراه می کند و با بیان خاطرات و تجربیات ژورنالیست های حرفه ای و موفق رادیویی سعی می کند، عملی بودن این حرفه را با تجربیات و فرضیه های آن بیامیزد. علاوه بر آن برخی از مباحث برای خواننده فارسی زبان چندان تازه نیست چراکه تنوع رادیویی در کشور ما با دنیای پیچیده رسانه ها در مغرب زمین قابل مقایسه نمی نماید. طبیعی است، وقتی تنها در شهر برلین بیش از ۲۴ ایستگاه دولتی و غیر دولتی فعالیت می کنند، تنوع رسانه ای موجود مباحث نظری این رشته را نیز دامن زند. از این رو در این کتاب مباحثی چون انواع مختلف رادیو از نظر ساختار و محتوا تعریف شده اند و نیز نحوه فعالیت رادیوهای خصوصی و فرایند اخذ مجوز، کارکرد و نحوه تامین مالی آنها توضیح داده شده است. از دیگر سوی در کنار تعریف انواع رادیویی، برنامه های رادیویی به طور مشخص تعریف و تقسیم بندی شده اند. در جای جای این کتاب به بحث تحقیقات در زمینه رادیو و اهمیت آن اشاره می شود و از برنامه سازان خواسته می شود که برای تهیه هر برنامه ای باید به یک پژوهشگر مراجعه نمایند. درج مطالب تازه در کتاب و تعریف ها و تقسیم بندی های نوین، کار ترجمه کتاب را به فارسی با دشواری روبرو می ساخت چراکه مترجم در برخی موارد مجبور بود ضمن مشورت با کارشناسان و با جست و جوی فراوان برای یک نوع رادیویی که در کشور ما تاکنون رواج نیافته است نامی نو ابداع کند تا بتواند مفهوم مورد نظر را برای مخاطب تبیین نماید؛ علاوه بر آن در بخش نویسندگی برای رادیو از آنجا که ساختار زبانی آلمانی در برخی موارد با زبان فارسی متفاوت است، باید با تامل بسیار مثال بیان شده در زبان مبدا به گونه ای بیان می شد که همان نکته در مثال فارسی نیز قابل تبیین باشد.

بدون اغراق و ستایش بی مورد درباره این کتاب باید گفت، برخلاف سایر کتاب‌ها که فقط در زمینه کار در رادیو به کلی گویی بسنده کرده‌اند و یا تنها از یک منظر به کار در رادیو می‌نگرند، این کتاب به همه جوانب و جزئیات توجه کرده و هر مبحث را با مثال‌های مختلف توضیح داده است و از دیگر سوی همه جوانب کار رادیویی را مد نظر گرفته است. از این رو می‌توان این کتاب را کتابی جامع و آموزنده در زمینه رادیو دانست.

با توجه به مشکلاتی که در ترجمه کتاب وجود داشت، سعی شد متنی تا حد امکان روان و البته با حفظ امانت و وفاداری به متن اصلی ارائه گردد. البته ممکن است در انتخاب برخی واژگان معادل لغزش‌هایی صورت گرفته باشد که بی‌گمان هرگونه نقد و پیشنهاد از سوی استادان گرانقدر و صاحب‌نظران موجب امتنان است.

در پایان لازم می‌دانم از مساعدت معاونت آموزشی سازمان و زحمات و تلاش‌های معاونت محترم پژوهشی دانشکده صدا و سیما، جناب آقای دکتر رحیمیان که امکان ترجمه این کتاب را فراهم آوردند و از راهنمایی‌های ایشان بهره‌مند گردیدم و نیز همکاری‌های سرکار خانم نسوین حسینی مسئول محترم امور پژوهشی دانشکده سپاسگزاری نمایم. همچنین از زحمات سوکار خانم آنه ماریکه لانگه مرعشی که زحمت مقابله تمام متن فارسی را با متن آلمانی قبل نمودند و نیز انجام اصلاحاتی که به فهم بهتر متن حاضر انجامید، قدردانی نمایم.

محمد اخگری

اسفند ۸۴

اکنون که این کتاب را برای مطالعه برگزیده اید، احتمالاً یا می‌خواهید به عرصه‌ی کار در رادیو وارد شوید و یا هم اکنون در آن مشغول به کار هستید. بنابراین در وهله نخست این پرسش در ذهن شما مطرح می‌شود که چگونه می‌توان به بهترین نحو در رادیو فعالیت نمود و در حین انجام فعالیت آموخت و این آموزش را با شناخت قواعد ژورنالیستی رادیو تضمین نمود. این کتاب می‌خواهد راه‌های تمرین عملی را به وسیله‌ی آموزش هموار نماید و نیز کار در رادیو را بر مبنای اصولی مطمئن، آموزش دهد.

کتاب روزنامه نگاری رادیویی اشکال اصلی برنامه‌ها مانند نظرسنجی، گفتار، برنامه‌ی تولیدی و خبر رادیویی را آموزش می‌دهد و شکل‌های خاصی مانند: گزارش، برنامه کوتاه، ترکیبی از صداها، کمدی و کمیک را نیز بررسی می‌نماید. این کتاب همچنین فنون اصلی و لازم در رادیو (از جمله: نویسندگی برای شنیدن، گویندگی از روی متن، شیوه‌ی تهیه یک مصاحبه و آماده شدن گوینده برای اولین اجرا) را از یاد نمی‌برد.

از آنجا که امروزه نویسندگان رادیو کارهای فنی را خود انجام می‌دهند، در این کتاب چگونگی تولید برنامه‌های رادیویی به صورت دیجیتال توصیف شده است و علاوه بر آن توضیح داده شده که شما چگونه می‌توانید به وسیله‌ی رایانه شخصی خود و با استفاده از موس و صفحه کلید برنامه‌ای را برش بزنید و تنظیم نمایید و یا در یک استودیوی خود کار دیجیتال کار کنید.

علاوه بر آنچه بیان شد، همزمان با تغییر روش‌های تولید و پخش برنامه‌های رادیویی، شکل آنها نیز بسیار دگرگون شده است. کسی که بخواهد در یک برنامه‌ی همراه^۱ موفق

۱- رادیو همراه یک نوع رادیویی است که ساختاری مشابه با رادیو پیام در ایران دارد و در بخش دوم به طور کامل درباره آن توضیح داده خواهد شد. (مترجم)

باشد، باید از نحوه‌ی انتخاب و ارائه‌ی موسیقی مطلع بوده، با چگونگی گنجاندن عناصر تدوین در برنامه آشنا باشد و نیز بداند که چه فلسفه‌ای به تصمیم‌گیری برای انتخاب یک نوع رادیویی انجامیده است.

در فرستنده‌های خصوصی نیز مانند فرستنده‌های دولتی (حقوقی-همگانی) برنامه‌های همراه، شنوندگان بسیاری دارند اما برنامه‌های تمرکزی^۱ را تنها فرستنده‌های دولتی ارائه می‌نمایند. این دو نوع برنامه، بخش مهم و کاربردی کتاب را به خود اختصاص داده‌اند. البته زیربنای نظری موضوع نیز -همانند سایر بخش‌های کتاب- مدنظر قرار گرفته و به فراموشی سپرده نشده است. موضوعات منفرد که به یکدیگر وابسته نیستند، به صورت برنامه‌هایی هماهنگ با یکدیگر مورد بررسی قرار گرفته‌اند. بنابراین، می‌توان آنها را به صورت هدفمند، به عنوان مثال برای آمادگی در مراحل بالاتر دوره‌های کارآموزی، مطالعه نمود. البته همواره با ارجاعات و راهنمایی‌های میان‌بر و فراوان سعی شده که پیوستگی متن از دست نرود.

کسی که می‌خواهد روزنامه‌نگاری رادیویی را به شیوه‌ای نظام‌مند فراگیرد، باید بر اساس تقسیم‌بندی کتاب حرکت نماید. چرا که بر اساس تقسیم‌بندی کتاب نخست توضیحات و مقدماتی درباره اشکال برنامه‌های رادیویی ارائه می‌گردد و سپس چگونگی ساخت برنامه توصیف و درنهایت نیز نحوه‌ی تولید و فنون برنامه‌سازی تشریح می‌شود.

بدیهی است که یکی از گام‌های مهم، مطالعه یک کتاب تمرین مناسب در زمینه‌ی رادیوست. به همین سبب فصل مربوط به آموزش و ادامه‌ی تحصیل در زمینه‌ی رادیو نه تنها روز آمد گردیده بلکه بسط داده شده و راهنمایی‌هایی نیز در زمینه تمرین و آموزش به صورت دانشجوی مهمان به آن افزوده شده است.

نویسندگان این اثر همگی به کار حرفه‌ای در رادیو اشتغال دارند. بسیاری از آنان به تدریس رادیو در دانشگاه و مدارس روزنامه‌نگاری مشغولند یا در این زمینه تحصیل

۱- برنامه‌هایی که شنونده باید با دقت به آنها گوش فر دهد زیرا برای دریافت محتوای آن به تمرکز نیاز است. (مترجم)

می‌کنند. به همین سبب، تجربیات عملی و نظری خود را در این کتاب گنجانده‌اند. دو تن از رؤسای رادیوهای خصوصی، آقایان هانس دیتر هیلموث^۱ و هرمان اشتومپرت^۲ زحمات زیادی در تدوین این کتاب متقبل شده‌اند. و در سایه تلاش آنها این کتاب به اثر بسیار مناسبی برای آموزش رادیو در فرستنده‌های حقوقی - همگانی و خصوصی تبدیل شده است.

مطابق با افزایش توقعات از روزنامه نگاران رادیویی و پیشرفت در زمینه‌ی برنامه سازی و فن آوری رادیویی، این اثر در چاپ جدید روزآمدتر شده و در تدوین مجدد از تجربیات کارشناسان رادیویی نیز بهره برده است.

مونیخ - ساربروکن اکتبر سال ۲۰۰۰

والتر لاروش   آکسل بوخ هلتن

---

^۱-Hans Dieter Hillmoth

^۲-Hermann Stumpert